

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Drei Vorlesungen in Rom - Cod. Ettenheim-Münster 196

Lugo, Juan

[S.l.], 1632-1633

Sectio II.

[urn:nbn:de:bsz:31-116360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-116360)

tarium e violentum, nam involuntarium e pauperi carere quibus e h
illi violentum, ut vidimus.

Coactum omnibus alijs significatibus applicatur coactus ad solos
cooperantes, qui quando operantur aliquid contra vehementem inclinationem
e voluntatem liberam, sicutur cogi ad id, quare coincidit fere cum
involuntario mixto si oritur ex metu, de quo dicemus infra sectione tertia.

SECTIO II.

Quae e a quibus patiantur violentiam?

Ex supra posita definitione violentia facile experientur aliqua vitia
qua in praesenti solent generare, primum in his fere dicitur de qua-
tionem de metu, quare p e h nimis imporemur. Dubitatur prope me:
an actus possit e violenta ipsi agenti? negant aliqui, mox, quia in defini-
tione violentia dicitur violentum e h e cum vitia pati, sed agens
ut agens h e passum & sicut actus est contra naturam ipsius agentis h est ei
violenta. Sed ex eadem definitione, quia violentum e h e ab extrinseco
passo h conferente vim re mihi, conferente an actionem, sed agens sem-
per confert aliquid ad actionem & h est pati violentiam.

Contra vitia coacta e e probabilius, quia videtur e virtus e Ethic.
ad Euthemum post medium, ubi ait arduo e variata in multa fere
e pati. imo in ipsa violentia definitione e Ethic. cap. j. dixit violentum
e cuius principium e foris in h nihil is qui agit aut patitur confert.
ubi aperte proponit p e pati violentiam illum qui agit, ut notat Cus-
tratus ubi th. 3. libertus, fuerit, Bonatus Florenting, e aly interpre-
tes, quos refert Salas in fronti disp. 2. num. 11. idem sumitur ex Damas-
ceno 2. de fide. cap. 24. ubi ait involuntarium h modo in fatiendo
sed etiam in agendo referri, ubi Sichelstoueus, Petrus habullensis consentit.

Ratio vero sumitur ab exemplo quo videtur virtus arduo quando scilicet
aliquis vititur manu mea contra meam voluntatem ad sentiendum ali
tunc e. illa percussio e mihi violenta e h mea manus recurrit active
solum ut instrumentum & h regnat p e operas ut violenta etiam
respectu operantis. idem apparet in malleo e aly instrumentis artificio-
sibus, quae quidem quando in re aptur sursum motu violento e simul alia
corpora impellunt, h manus violenta movens quam moveantur.

Denique ratio a priori e, quia illa actio, tunc provenit ab extrinseco
contra naturam propriam mallei; per h est ad finem contraria. ad inuicem
e dicimus sursum agens in praesenti casu appellari passum rex rubicundum
h in haerenti sed de nominibus, h sufficit ad hoc ut comprehendatur non
patientis, nam licet nihil recipias intrinsecum, patitur tamen illam extrinsecam

vim

nam qua contra suam naturam compellitur agere, ideo appellatur passiva.
Ad idem dicitur verba illa definitionis debere explicari iuxta alia verba
eiusdem libri, si videlicet ille, qui patitur vim, nihil confidat de suo, hoc est,
non concurrat per suam naturam melioratam et virtutem, sed si concurrat, concurrat
coactum contra naturalem appetitum, ita concurrat brachium meum contra
appetitum proprium, quando aliquis eo violententer utitur ad percussendum
alium, quo casu concurrat actus, sed non ex propriis. Item si ignis produ-
ceret frigiditatem extra suam naturam non ageret ex propriis, sed eleudus a
virtute creatoris, & de alijs.

Dubitat 2do de carentia actionis: an sit violenta agentis?
an videlicet ignis, dum impeditur ne calefaciat patitur violentiam, negat
viam per se haberi facientem hanc causam fore viam. affirmans probabile quod su-
pra affirmabatur ipsam etiam fundit, quia nihil minus est in statu violento
supra illa sit, ita lapis quando non tendit actus in centrum, & ignis quando
non calefacit, hoc caret illa operatione contra appetitum naturalem quem habet cale-
facienti.

Obiicit eo ipso quod ignis impediatur a fortiori agente negat
non debetur ei naturaliter ut agere ad agendum & negat actionis non esse contra naturam
nec violentam. Ad ista, quod eodem modo probantur lapidem non esse in statu
violento extra centrum, quia quando retinetur manu non debetur ei naturaliter
tendere in centrum. Ergo de violentiam, ut supra diximus, sufficere quod pa-
tiens violentiam habeat antecedenter ad impedimentum oppositum virtuti
ad quam tendit effectum quam quia hic lapis patitur violentiam, ignis etiam,
quod sic est virtutem totalem ad calefacendum patitur violentiam dum non
operatur et cogit suum appetitum naturalem. advertit tamen in utroque casu supra
posito debere esse malam seu inconvenientem actionem seu carentiam acti-
onis igni agenti ut dicatur violenta, debet enim esse contra impetum et appeti-
tum, alioquin non impeditur violentiam.

Dubitat 3to: utrum sit positiva secundum se sit violenta
sibi, an vero sit ut sit in se ipsam sit opposita? aliquid negat hoc de-
ferre violentiam secundum se ipsam cooperationem, nulla enim sit per se ipsam
& mala, sed solum prout privatur sibi aliqua sua opposita, ideo lapis patitur
violentiam in loco sublimi quia caret centro, quare si simul esset in centro
patere violentiam in loco sublimi.

contrarium tamen videtur verius, et quicquid sit de exemplo lapidis,
multi videntur posse dari aliquid positivum quod secundum se sit in se ipsam
alteri, dolor enim obiectus tunc dicitur malum & malum est privatio voluptatis, sed quia respectu
est inconueniens natura, quare carentia doloris per se ipse non est appetibilis.
de hoc in dicemus infra agentes de malitia peccati, an consistat in aliquo posi-
tino, pro nunc autem quicquid sit de appetitu innato, non videtur negandum posse
dari

dari appetitum electum terminatum ad negationem, extra quem erit
violencia si inferatur illud malum.

Quod dicitur 4to: utrum desitio rei sit violenta rei qua desinit?
negans aliqui recentiores, quia in instanti quo desinitur, iam non est res
qua desinitur. Et tunc non potest pati violentiam, quod est non est, si patitur vim,
cum non habeat iam ullum appetitum cui adveniretur desitio, tempore autem
antecedenti desitio non erat, nec tunc erat violenta, et nunquam. contra
hanc sententiam acriter multiplicatur. Salas in presenti sect. 5. si sequeretur mor-
tem nunquam esse violentam alicui elahi, quod est falsum dicitur ex eodem modo
consequenti est loquendi.

Quasi de nocte, in qua possumus distinguere, nam vel conservatio
est imposita naturaliter ipsi rei, et tunc non est violenta desitio, ut dicitur ex dictis,
vel servatio erat naturaliter debita, et tunc desitio potest dici violenta, quia licet non
sit contra appetitum presentem, et contra appetitum precedentem, qui sicut potest suffi-
cienter fundare voluntarium et involuntarium pro tempore sequenti,
ita potest fundare naturale, est violentum, nam vel conservatio Angelus et con-
servatio debita Angelo in hoc instanti, non quidem Angelo ut existenti iam
in hoc instanti, sed prout sic iam includit conservacionem presentem, sed An-
gelo ut praesentem tempore antecedenti debetur naturaliter si conservatur
nam, quare haec conservatio est naturalis, quia est iuxta appetitum et debitum tem-
poris antecedentis, et similiter in hoc instanti non conservatur iam negatio
est contra debitum naturale, procedens quod fundat nunc violentum.

Confirmatur ex debito morali, quia eo instanti quo Petrus iniuste
occiditur, patitur veram iniuriam, licet tunc iam non existat, et quidem
si potest unus homo annihilare alium, sicut potest occidere, eodem modo peccaret
contra iustitiam invidie annihilando, sicut nunc in homicidio, sed tunc
non faceret contra iustitiam, si haberet hunc eo instanti quo annihilaretur, quia hunc
non existens non habet iustitiam, sed faceret contra iustitiam si haberet tempore precedenti
nec tunc annihilaretur, quod sufficit ad iniuriam presentem, et similiter
dicitur potest de violentia contra debitum naturale.

Hinc patet ad fundam. strariam, dicimus est non requiri quod tunc
existat casum ad hoc ut tunc patitur violentiam, imo deo patitur
violentiam quia ^{non} existit, cum debetur ei existit tunc. habes .a.
mille exempla; calor est. tunc vincitur quando expellitur a contrario,
et tunc tunc quando expellitur iam non est nec residet.

Dicitur et toto etiam tempore sequenti patitur violentiam res
qua desinit, quia non magis caridit illi primo instanti quo desinit, et quam
tempore sequenti. negatur sequens, sicut non dicitur tempore sequenti
resistere, quia desitio notat exitum immediate prius, ita etiam non dicitur
tempore sequenti pati violentiam pro eadem rationem, quia per violentiam
significatur

significatur fieri tunc aliquid contra debitum condiale, id quidem verum
 In uno instanti, tunc s. debetatur conditio, tempore s. sequenti iam n
 debetur, uno debetur materialiter n reproduci supposito qd semel de vit. qua-
 re. n dicitur utroque violenta negat casibus nisi de nominativus ex definitione
 violenta pposita.

Quaeritur sibi: utrum Deus possit inferre violentiam alicui
 creaturae? Pa sentia negat. Cajetanus & Contrary apud Vasquez in presenti dy.
 2. s. cap. 4. quos sequitur Palladius in 2do dicit. 2. s. prope finem, qd creatura
 ea nata sua subvertatur & subordinatur Deo & nunquam resistat Deo, & per
 sequens nihil fit a Deo in ipsa extra eius resistiam. alij distinguunt de appe-
 titu elicitu & innato, & dicunt pde fieri violentiam creaturae a Deo contra
 eius appetitum elicitum n vero extra innatum, pa licet appetitu elicitu possit
 resistere Deo, n tñ innato.

Superior videtur sentia affirmans, quam tenet Bonaventura in 2do dy.
 2. s. parte 2. art. 2. q. 5. Vasquez vñ supra. Valentia in presenti puncto 3. Palu-
 dang Durandus, Gabriel & alij, quos refert & sequitur Salas sect. 5. & videtur e
 s. Thoma q. 9. de pota art. 1. & q. 13. art. 1. & in 2do sentent. dist. 18. q. 1. art. 3.
 dicentis Deum multa agere in creaturis extra nadas & inclinaciones naturales caru.
 ex quo sumitur ratio huius sententiae, pa si Deus retineat lapidem in aere, n infri-
 gues ignem &c. n minus facit contra adam & inclinationem eorum quam si
 hoc facit ab alio agente. item si hoc dum conatur ambulare retineatur a Deo
 violentur detineretur & s. Deus inferre violentiam contra appetitum in-
 natum & elicitum.

Confirmatur: pa de facto aqua patitur violentiam quando calefit ab
 igne & lapis quando sursum elevatur ab equo & s. Deus e qui concurrens cum
 igne & cum equo ut cum agente necessario d determinat eos ad illos effectus
 & licet Deus se solo eos produceret eodem modo pateretur violentiam appa-
 & lapis, nec minus s. tenentur obedire Deo operanti cum causis suis neces-
 sariis quam operanti se solo immediate.

Dicitur: creatura n hz inclinationem ad proprium bonum contra vo-
 luntatem Dei Ex quo cum n fit contra inclinationem naturae. Sed contra, nec
 lapis hz appetitum innatum descendendi deorsum etiam si retineatur a poten-
 tiori agente, hoc s. est appetere impossibile & tñ dicitur pati violentiam
 pa ad hoc satis e si appetat simpliciter descendere licet n cum illo redu-
 placat. ita similiter quando detineretur a Deo pateretur violentiam
 eodem modo.

Ex hoc ita si quidam strivium, fatemur e. creaturam habere sub-
 ordinationem voluntariam & subiectionem Deo ad obedientiam Deo etiam contra
 propriam urgentissimam, negamus vero dari creaturam appetitum innatum
 obediendi Deo in his quae extra appetitum propriam exigentiam s. appetitum
 ille

ille deberet ee ad bonum suum n e. a. bonum igni refrigerari patitur
ergo sine violentiam, qd licet illa obedientia sit iuxta naturam oim
& subiectionem quam debet Deo, n e tñ iuxta seo contra suum proprium
appetitum. sic etiam terra h e ex se subiectionem quam debet Deo obedire
artifici cui h e p t residere. & tñ patitur violentiam quando ab artifice
eleuatur sursum, qd illud e. tra propriam gravitatem & appetitum
terra. sic babiloniensis ignis quando h e vclat obcurat Deo seo patiebatur
vim qd obedientia illa erat contra appetitum innatum vrenti.

Obiicit adhuc: quavis creatura h e inclinacem ad bonum ^{vniuersi}
ad Deo vltimum bonum & h e inclinacem ad obedendum Deo.
S. qua militet creaturam hoc considerari vel secundum se, vel vt e pars
vniuersi. imo modo idem t respicit bonum proprium e prout sic patit
violentiam quando priuatur eo bono. Zoo modo respicit bonum vniuersale,
sic pes in hoc mundo mouetur patitur violentiam secundum se licet
illa motu n sit violentus sed naturalis tñ ad. similiter quando ascendit
ad vacuum patitur fortasse violentiam, qd ille motu e tra
eius nam licet sit in bonum vtile. s prout sic sit etiam in bonum
naturae aquae quatenus e pars vniuersi. eodem modo ignis secundum se
considerat patitur violentiam si impeditur a Deo ne calfaciat, qd illa
negto igni secundum se n e bona licet sit bona vno prout vniuersum
comprehendit oes eas tam primam quam 2das, quare sub hac notione
n e violentia, sed tñ igni secundum se e similiter violento.

Obiicit Zoo: si creatura haberet inclinacem ad proprium bonum
cum resista ad Deum ebt inordinata melinda & n datur, qd eo inordinato
eet ab autore nã. S. creaturam n haberi inclinacem ad resistendum
Deo foaliter, hoc e, ad illud bonum etiam tra Dei voluntatem, sed ad illud
bonum maliter cuius oppositum, vult Deo e hoc sufficit ad violentiam,
neut lapis appetit centrum maliter e hoc sufficit ad violentiam sicut
n appetat habere centrum etiam contra aeternitatem agentis potentioris.

Obicitur tra Augustini 26 tra Augustini cap. 3: videns Deum
nihil inquam contra nam facere, quia d illud n e cuius rei nam qd ipse Deo
facit, quam doctrinam approbat S. Thomas 3 parte. q. 44. art. 2 ad 1mum,
e. 9. q. 105. art. 6 ad 1mum, e se q. 1. art. 3. ad 1mum. e. 9. q. 1. art. 1. ad 2um,
e. 9. q. 1. art. 17. e art. 2 ad 3um. e. 3 tra gentes cap. 100. S. Augusti-
num dupliciter vtiq; ibi nomen nã. imo pro exigentia seu curu rerum
e hoc modo vidit Deum aliqua facere tra nam. Zoo pro lege e voluntate
Dei eterna e hoc modo bellissime negat fieri aliquid tra nam. S. Thomas
dicta q. 6 de pota art. 1 talis explicit suam mentem, dicitur q. 1. re vobis
duplicem inclinacem vram particularem tra quam Deo vobis facit, alteram
vram seu obedientialem contra quam Deo n facit, qd hoc est facere et
contra

contra seipsum.

Quaeritur ite: utrum possit Deus in se ipse violentiam voluntati creatae: & quidem in se ipse si Deus destrueret ipsam voluntatem an inferret violentiam, tam e. videlicet destructionem ^{se} personae conservari e. ipsi violentiam. autem ergo procedit conservata voluntate: an possit ei fieri a Deo violentia. Respondet breviter distinguendo de actibus elicitis, & imperitibus de alijs qualitativibus v. g. de habitibus. & inquirendo ab hoc ultimo si habitus sui boni h. inferret vis voluntati, quando infunderetur a Deo, cum per eiusdem infusionem h. cogatur peti aliquid malum. si vero habitus est malus & vitiosus multi dicunt h. posse infundi de potentia absoluta. supposito tamen quod potest (de quo alius) videtur illa passio h. violenta, quia est contra inclinationem voluntatis qua cogit h. habere illam habitum nisi quando ^{ac}quiritur exercitio suorum actuum, actus tamen quos postea voluntas habere dicitur, cum illo habitu h. est violenti, quia h. est vis ab habitu sed ab ipsa etiam voluntate de suo e. habere concurrente.

Quos attinet ad actus imperitos certum estiam vis per se voluntate gati violentiam ut cum quis cogitur in virtute vel moveri e. alia huiusmodi, motus tamen qui insurgunt in appetitu sensitivo repugnante voluntate h. est proprie violenti, quia voluntas h. est de se vis sufficientes ad regnandos vis eos motus. Denique quoad actus elicitos ipsius voluntatis certum estiam videtur posse ipsi inferri violentiam quoad negationem actus, v. g. si videtur Deum negaretur concurrere ad dilectionem ipsius autem habet h. cognitionem alberis obli. in via, negaretur concurrere ad amandum ipsum.

Sapienter Vasquez in presenti disp. 26. cap. 5. inoralcom negationem concursus tunc solum e. violentiam quando voluntas praevienta e. cogitatione, & quia ad amorem, h. vero si cogitatio solum mere sufficiens. hoc tamen ^{est} contra contrarium displicet e. merito quia neutra cogitatio exigit amorem, atque ideo ex hoc capite negatio amoris h. est violenta, utraque tamen exigit concurrere in actu se ad amorem si utraque sufficit ad amandum, & per consequens in utroque casu fit violentia de negando concurrere in actu primo.

Restat dicere de ipso actu positivo voluntatis, de quo coetus e. vera sententia negat posse e. violentiam cum S. Thoma, parte. 2. 22. art. 1. videtur Vasquez in presenti disp. 26. cap. 5. Valentia in presenti puncto 3. ratio e. quia repugnat e. simul voluntarium e. involuntarium simpliciter, sed ois voluntas e. habitus voluntaria e. iuxta appetitum imo e. quomodo appetitibus & h. fit e. involuntaria simpliciter nec violenta. habet. a. habet sed maiorem vim in nostra sententia, quia negat posse cogitationem produci a solo Deo sine concursu voluntatis. utriusque tamen involuntariam simpliciter, nam bene fit e. secundum quod involuntaria e. violenta, ob id quod prius posset efficaciter aliquid obli. & postea praedeterminaretur physice, vel aliter necessitaretur a Deo ad illud amandum, tunc amor est quidem in se
volun-

voluntarius sed secundum quod est involuntarius, quatenus est contra voluntatem precedentem et contra quam fuit indita praedeterminatio vel indurum necessitas.

Dicitur hoc sufficere, ut amor sequens sit simpliciter involuntarius, nam quicquid sequitur necessario ex aliquo violento et simpliciter violento, ut si violenta sit apertus oculi violenta erit visio secuta & si positio praedeterminans fuerit violenta contra voluntatem precedentem, violenta etiam erit simpliciter volitio secuta. Et distinguendo o. An, quod sequitur necessario ex aliquo violento et simpliciter violento, quando ipse effectus secutus h. e. volitio secuta, quando e. volitio nego, tunc discrimini. Sed per ipsam motum volitionem, quae sequitur, sit voluntaria ipsa motum volitio, e. quasi revocatur voluntas voluntate praesentia.

Sed urgebis & eam volitio sequens nullo modo erit involuntaria, parum e. refert si sit contra voluntatem precedentem si prior illa voluntas iam e. revocata. Et illam priorem voluntatem fuisse volitionem obli. e. volitionem etiam saltem implicitam praedeterminatis ad amandum illud obli. quatenus fuit volitio obli. videlicet iam revocata per volitionem. Eadem etiam obli. quatenus veri fuit volitio praedeterminatis nunquam fuit revocata, e. deo praedeterminatis fuit involuntaria e. violenta, e. per consequens volitio quae ex ipsa necessario sequitur videtur e. aliquo modo violenta, hoc e. inchoate e. in eadem seu orta ex causa simpliciter involuntaria e. violenta.

Ultimo dubitari potest: an ille, qui patitur violentiam? e. quare ad attritionem ad negationem actus, procul dubio erit violenta. si positus v. g. pro: minus e. videlicet prohibeatur ille, ab extrinseco auctori extrin. Deinde quoad assensum potentiam videtur e. pot. violentia si necessitate ille, ab extrinseco ad ducendum assensum probabilem circa, obli. e. quatenus per falsum, e. ille e. error est magis ille, e. etiam e. nam, quod exiit h. e. licet exprimeret assensum circa obli. indifferens nisi ex imperio voluntatis. ana dubia similia vide, ex Salas dicta disp. 2da.

SECTIO III.

De Voluntario mixto.

Voluntarium mixtum e. cui admiscetur involuntarium, sub quo titulo dicemus de involuntario h. causatur ex metu, ex coniugentia seu amore, e. ex ignorantia. De Involuntario ex metu.

Quaeritur maximè: an quae fiunt ex metu sint involuntaria simpliciter? conclusio affirmativa e. eorum, si huiusmodi effectus procedant a voluntate